

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban érvényes:
 Egy évre — 10 kor.
 Helyi előfizetőre — 4 „
 Kézen át kifizetve:
 Egy évre — 20 kor.
 Helyi előfizetőre — 8 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 24 kor.
 Helyi előfizetőre — 6 „

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kizárólag viszályok
 vagy megértesítés nem vállalkozik.
 Hirdetések és hírdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Egy soros ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 21.

Pénzüntézetek szövetsége.

(K. Ö.) Egy meghiusult kísérletről kell beszámolnunk. Nem tévedünk, ha a meghiusulást összefüggésbe hozzuk a politikai viszonyokban beállott változással.

Ismeretes olvasóink előtt az a mozgalom, mely a takarékpénztárak reformja elnevezés alatt öt hat esztendeje foglalkoztatja a közvéleményt. A közkormányzat felfogása az volt, hogy a pénzüntézetek reformot csinálják meg maguk a pénzüntézetek autonomikus uton. A pénzüntézetek engedve annak a nyomásnak, melyet a közkormányzat és közvélemény rájuk gyakoroltak, felvetették a pénzüntézetek szövetségének eszméjét.

Ennek a szövetségnek lett volna hivatása a pénzüntézetek szigorú ellenőrzésével alapját megvetni annak a reformnak, melynek célja a betétek biztonsága és a becsületes ügykezelés.

Eddig minden rendben lett volna. A közvélemény megnyugodott volna a szövetség megalakulásakor, melyben a pénzüntézetek részéről eredő jóindulat nyert volna kifejezést. Megindult a mozgalom a szövetség megalakítására és úgy látszott, hogy a fontos kérdés kielégítő megoldást fog nyerni.

Közbejött azonban a Széll-kormány bukása és a Tisza-kormány kinevezése. A pénzüntézetek most már úgy gondolkodtak, hogy minek erőltessék a szövetség

kérdését, mely rájuk nézve csak teher és autonómiájuk feladása, majd meg lesznek ők a régi rendszer mellett, a szabad gazdálkodás rendszere mellett, mely igaz, hogy a betevőket sokszor károsítja, de erősíti azokat, akik a szabadelvű rendszer tántoríthatlan hívei.

És így előre lehetett látni, hogy a pénzüntézetek reformjából nem lesz semmi. Így is történt. A nemrégiben Budapesten megalakult pénzüntézetek országos szövetsége száználmas kísérletnél nem egyébb. Míg ugyanis 1885-ben, mikor a pénzüntézetek országos érdekképviselőinek kérdése alakuló közgyűlésig érett meg, az országban létező 500 pénzüntézet közül 150 csatlakozott a mozgalomhoz, úgy most, mikor ez a kérdés sokkal nagyobb horderővel bír és a pénzüntézetekre nézve ugyszólván életkérdés, az országban létező 1100 vidéki pénzüntézet közül csupán 102 vett részt az alakulásban, vagyis csak tíz százaléka a pénzüntézeteknek tartja szükségesnek a reformot.

Mi következik ebből? Következik, hogy a pénzüntézetek ezt a reformot nem akarják megcsinálni.

Pedig erre a reformra feltétlenül szükség van, mert a betéteket nem lehet egyes leikiismeretlen kufároknak szabad zsákmányul oda dobni. Mi beértük volna az autonom uton létesült reformmal, de mivel azt a pénzüntézetek megcsinálni nem akarják, követeljük az állami ellenőrzés szigorú keresztülvitelét, úgy mint az a külföldön van rendszeresítve.

Angliában 1891-ben, Franciaország-

ban 1895-ben, Olaszországban 1888-ban, Dániában, 1880-ban, Svédországban 1875-ben léptették életbe a pénzüntézetek állami ellenőrzését. Azonkívül hatósági ellenőrzés alatt vannak a pénzüntézetek Svájcban, Belgiumban, Oroszországban és Romániában. Poroszországban 1838, óta és Ausztriában 1844, óta vannak bizonyos regulatívumok, melyek az állami ellenőrzést szabályozzák.

Senkinek sem jutott eszébe ezekben az országokban a szabadelvűség veszélyeztetését proklamálni, mert ellenőrzik a pénzüntézeteket. Ez csak nálunk lehetséges, ahol a politika annyira összekapcsolódik a közgazdasági kérdésekkel, hogy az utóbbiak csak akkor részesülnek figyelemben a közkormányzat által, ha a politikai rendszernek szolgálatot tehetnek.

A pénzüntézetek a huza-vona és a legujabb sikertelenség miatt eljártak az azt a türelmet, melylyel a reformot kísértük. Most már az állam erőteljes beavatkozására van szükség.

Szavazni minden polgár köteles.

Ifj. *Vukovich* László érdekes politikai tanulmányt írt a kötelező szavazás behozataláról. Abból az eszméből indult ki, hogy az állampolgári joggal való élés, különösen a mi viszonyaink között olyan kötelesség, a melynek teljesítését a közérdek megköveteli. Ennek a gondolatnak a nyomát megtaláljuk már — úgy mond a szerző — az ősrégi magyar alkotmányban is, mert a hagyomány szerint a

A „TISZÁNTUL“ TARCZÁJA.

M o z z a n a t o k

a magyar birodalmi róm. katolikusok életviszonyai köréből.

A Kath. Szabad Liczeum 1904. jan. 17-iki matinéján felolvasta *Dr. Szolcsányi Hugó*.

(Vége.)

A mai szabadsági és egyenlőségi elvek mellett, a melyek összes közberendezéseinket áthatják és éltetik, azt közülünk senki sem kívánja, hogy az említett arányviszonyok rendezése végett, állami intézkedéssel a közép- és felső iskolák tanuló ifjúsága, az országos felekezeti megosztásnak megfelelő számhoz kötéssék. Még pedig nemcsak a kivihetlenség miatt, hanem mert a törekvés kétségkívül az állampolgárok egyik elsőrendű szabadságjogába, a szabad pályaválasztásba ütköznék.

Nehogy azonban a gyakorlati élet szinpadán lefolyó produktív küzdelem versenyteréről leszorítottunk, s nehogy feltüntetett viszonylagos elmaradásunk haladásképeségünk rovására irattassék: feltétlenül szükséges, hogy törekvéseink egyik célját az képezze, miszerint a közép és főleg felsőiskolák vallásunkbeli hallgatóságának száma, hitsorsosaink országos népességi arányszámának legalább megközelítően megfeleljen; amit leginkább gyermekeinknek, kikkel mint láttuk, a Gondviselés felekezeti-beliéinket gazdagon megáldani szokta, minél tömegesebb iskoláztatásával fogunk elérhetni és biztosíthatni. És evvel anélkül, hogy bárkit is a „léttért való küzdelemben“ a versenytérről leszorítai akarnánk, magunk érdekeinek, a melyek mindig azonosak voltak hazánk érdekeivel, s azokkal ellentétbe sohasem jöttek, védelmét, oltalmát megszerezniök és biztosítaniök.

E törekvéseink megvalósításában jóakaratu bizalmon nyugvó összetartással, kölcsönös vállvetett munkássággal, az óhajtott sikert talán

könnyen érhetnök el. Hála Istennek elég számosan vagyunk, hogy jelen tanintézetekünk esetleges kibővítése, vagy ha kell újjak létesítése mellett internátusokkal, tápintézetekkel és a rendelkezésünkre álló egyéb eszközökkel segélyre lehessünk az egyházunkhoz tartozó szegénysorsu gyermekek közép- és felső iskolák látogatása érdekében, különösen gondoskodva arról, hogy azok igazi katolikus szellemenben, — mely sohasem rombolt, hanem mindenütt csak emelt és éltetett — neveltessenek. S igyekeznünk kellene, ha ezen nemes és magasztos célok szükségelte anyagi feltételeket előállítani nem tudnók, főleg mikor bensőnkben meg vagyunk arról győződve, hogy különben számbeli tulsúlyunk mellett a közügyekre való befolyásban talán a harmadrangu tényezők szerepére kárhoztathatunk.

* * *

A magyar kath. társadalom életfejlődése köréből mintegy ötletszerűleg kiragadott és

12 havi részletfizetés mellett
 létesít villamos bevezetéseket csillárokkal
 együtt az

Elektrotechnikai vállalat

Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 11. (Füchsl-ház.)

Telefonszám: 509.

pusztaszeri vérszerződés kimondta, hogy: az, a ki az áldozatokkal egybekötött nemzeti gyűlöletben, vagy a hurok hadbaszólítására meg nem jelenik és elmaradásának okát adni nem képes, kettévágassék vagy szolgásra vetessék. Közkötelességgé kell tehát tenni a politikai jogok gyakorlását, mert mennél több a politikailag tevékenykedő állampolgár, annál egységesebben fejlődik ki a nemzeti gondolkodás és érzés. A szerző nemcsak a kötelező szavazás elméletét fejtegeti tanulmányában, hanem az elmélet gyakorlati alkalmazására nézve is elmondja nézeteit.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 21.

Elnök: *Feilitzsch* Arthur báró.
A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök: Előterjeszti a beérkezett irományokat.

Következik a napirend,

az ujoncjavaslat

tárgyalásának folytatása.

Uray Imre: Nem fogadja el a javaslatot. A lefolyt 35 év alatt a nemzet érdekei semmi javulás nem történt. Még csiga léptekkel sem haladunk. Ha Kecskemétről elindítottak volna egy csigát, az már azóta régen ideérkezett volna. De bezeg a terhek és az adósság növekedése terén nem csiga, de tevelépésben haladunk. Ez a kis csapat, mely itt a nemzet jogaiért küzd, fel nem hagyja a küzdelmet. Kevesen vagyunk, de azt mondja a magyar ember: győnge a kis lány, majd megnő. Nos hát mi is gyengék vagyunk még, de majd megerősödünk. Avagy úgy járunk, mint a thermopilei szorosban, azzal a különbséggel, hogy nem mi fogunk elvérezni, hanem ők. (Tetszés.) Majd a miniszterelnökkel foglalkozik. Csodálkozik az ő eljárásán. Az oroszlan, ha nem sikerül az első ugrása, megszegyeli magát, behuzza a farkát és elsompolyog. A miniszterelnököt mi is ilyen oroszlanok képzeljük, az első ugrást is megtette, csak a többiben nem akarja követni. Csodálatos egy egyéniség a miniszterelnök. Debreczenben nevelték, de mindegy lenne reá nézve, ha Stokholmban nevelték volna is, nem a mi guszusunk szerint

nevelték sem őt, sem *Andrássy Gyulát*. (*Zajos derűtség jobbról. Felkiáltások jobbról: Azt elhisszük!*)

A miniszterelnök nem mutatja most az eredeti színét, csak a fonákját, hanem majd, ha egyszer nyugodtan és kényelmesen ül a miniszterelnöki bársonyszékben, meg fogja mutatni az ő eredeti színét, kiereszti a körmeit, amelyeket most behuzva tart, jaj akkor neked szegény ellenzék. Csodálatosan beteljesedik szülő jóslata. Mikor a közéletben először kezdtek szerepelni a miniszterelnökkel, aki még akkor fiatal ember volt: *Tisza István* gróf egy bankett alkalmával a politikai helyzetről szólva azt mondta, hogy az ellenzék azért sir, amiért a mostoha gyermek, mert nem kapott akkora karéj kenyeret, mint az édes gyermek. Ő már akkor megmondta, hogy ez az ifju éppen olyan lesz, mint az apja. Lám, jóslata beteljesedett, a fiatal *Tisza* ott kezdte, ahol az apja 60 éves korában elhagyta. Ilyen körülmények között nem csodálkozhatunk, ha majd a legközelebbi választásnál csupa pászurások (pánszláv vezérek) jönnek be. (Nagy tetszés balról.)

Szólok testestől-lelkestől függetlenségét, elveit sohasem változtatta, de nemcsak politikai, hanem egyéni függetlenségét is megővta, ezért bátran gyakorolhat politikai bírálatot. Akinek nem tetszik, tegyen róla, áll elébe szívesen. A függetlenségi pártnak oly tisztának kell lenni, mint a tükörnek, hogy még a lehellet is meglassék rajta. Ő a függetlenségi eszmék igaz, tántoríthatatlan híve, ellensége volt *Tisza Kálmán* óta minden miniszterelnöknek és rendületlenül áll helyén, nem térve ki soha se jobbra, se balra, áll mint egy dinnyecsőz, aki *Kossuth* apánk dinnyéit őrzi. (Taps a balon.) Hiába akarnak most mindenféle kérdésekkel elteríteni minket kitzűzött czélunktól. Most katonai kérdésekről van szó és amíg el nem intézik, hiába állanak elő gazdasági kérdésekkel.

Vérzik a szíve, amikor látja, hogy a testvér párt így jár el, s mindig egy jelenet jut eszébe. Bécsben a Práterben látott oroszlanokat abroncsokon keresztül ugrálni. Ilyen mint a függetlenségi párt. Oroszlan annak valamennyi tagja, de abroncson ugratja őket most *Tisza*.

Szatmári Mór: Ez nem illő, minket így aposztrofálni.

Rakovszky István: Hallgassanak a szabadságharcosok.

Uray Imre: Bár ne kellene tennem. Különben szememre szokták vetni, hogy inkább az aulikusokhoz huzok. Nem áll, én nem huzok senkihez. En követem meggyőződésemet, hazafiságom sugallatát. Nem tehetek róla, ha

édes testvéreim eltávolodnak tőlem és ők közelednek hozzám. Higgyék meg, nagyobb örömem lenne, ha (a *Kossuth-pártra* mutat) ők állnának mellettem és mi állnánk szemközt velük. A miniszterelnök lekötötte magának a protestánság egy részét a 48. XX. t.-cz. által. Csodálatos, Széll alatt, mi megszavaztuk, ő nem. A javaslatot nem fogadja el. (*Zajos helyeslés.*)

Tisza—Rakovszky.

Tisza István gróf: Felszólalásának nem az a célja, hogy az elhangzott beszédre, hanem hogy *Rakovszky* szavaira válaszoljon. *Rakovszky* a legmerészebb elmeállással és ügyes fogásokkal játszik a politika klaviatúráján és akarja a rezgésbe hozott hangokat összekuszálni. Ő nem követi *Rakovszkyt* e téren. A kilenczes bizottságot illetőleg azt hiszi, hogy annak működése minden faktor elismerését kell kivívja és előismerését annak, hogy azok komolyan, a haza javára szentelték erejüket és idejüket. Ezt a tényt nem változtatja meg az a körülmény sem, hogy ha azután u'jaik elváltak egymástól. Ezért nem követi *Rakovszkyt* azon a téren, amelyen a nézetek összehangyolítását akarja és nem tér vissza a hadügyminiszter beszédére sem. Ez úgy már le van zárva, ő kellek megvilágította a magyar álláspontot és ha ezzel ellentétes vélemények lennének, nyujtsanak alkalmat reá, hogy kötelező nyilatkozatokat tehessenek. (Úgy van! jobbról.) A közös intézmények körét most mindkét állam külön-külön önállólag szabja meg. Természetes, hogy e két körnek hatálya csak addig terjed, amíg mindkét állam azt megengedi közjogilag. Ha Ausztriának nagyobb a hatásköre, természetes, hogy e hatáskörből csak annyi bir döntő felfogással, amilyen hatáskörben a magyar felfogásnak dispoál. Ami a magyar hatáskörön esik, az a közös ügyre nézve nem számíthat. (Helyeslés jobbról.) Sajnálja ugyan a *Derschatta* féle indítványt, de ebben semmiféle befolyást vagy hátrányt nem lát.

Polonyi Géza: Semmi köze hozzá az osztrák delegációnak. (*Zaj.*)

Tisza István gróf: Ez az indítvány vagy csak egyszerű tüntetés jellegével bir, amely gyakorlatilag nem bir érvénynyel, vagy egy új felfogást jelent és az esetben az jönne ki belőle, hogy az osztrák parlamenti faktorok örökre lemondanak arról a jogról, hogy ők beleszólhassanak a hadsereg dolgába és abba kizárólag csak a császárnak van beleszólása. Nos, reánk nézve ez sem lehet veszélyes. (*Zajos helyeslés jobbról.*)

Polonyi Géza: De ez nem igaz ám!

Tisza István gróf: A hadügyminiszter nyi-

itt ösmertetett néhány mozzanat is hangosan hirdeti, hogy annak intézésében, — a félre nem ösmertető árnyoldalak dacára — mindenütt a fölöttünk örökös Gondviselés áldásos keze működik. Különben is ezen fejlődésment kerékkötőként szereplő hátrányos befolyások, természetüknél fogva egyáltalán nem nyugszanak meggyőzhetlen, megváltozhatatlan, mintegy szükségszerű physical okokon, amelyek erőink, egyéniségünk kifejlődését, megizmosodását békákba szoritva ugyszólván lehetetlenítik. Ezek — közöttük különösen a nagymérvű gyermekhalandóság, a népesség szellemi erkölcsi művelődésével és egészségügyünk tovább javulásával, bizonyára rohamosan fognak áldástalan hatásaikban szelidülni, s ezért a rendszeres fejlődési folyamatot legfeljebb még egy rövid időre tartóztathatják fel.

Az pedig kétséget kizáróan bizonyos, hogy hazánk katholicusainak születési arányszáma, az európai átlagot erősen meghaladó magyarországi születési arányszámot is maga mögött hagyva birtokában van a gyors nép-növekedés nélkülözhetlen és legbiztosabb előfeltételének, melynek a népességszámot erősen emelő hatását, a viszonylagosan magas halálozás sem képes ellensúlyozni.

Kath. társadalmunk népesedésének ked-

vező alakulatát annál is inkább remélhetni, mivel mint mondók, azon tulhajtott Malthus-féle axioma, mely a jövő nemzedék anyagi érdekei miatt perhorreskálja a családi kör tagjai számának erőteljesebb növekedését, hit-sorsosaink körében eddig alig volt képes hódítani. Pedig Magyarország nem kath. népességének egy részében ezen oligantrop hajlam nem látszik egészen ösmertetlennek lenni; sőt már is nagy bajnak jelezhetni azon észleletet, mely szerint e felfogás, — mint azt különösen *Tolna*, *Baranya*, *Gömör*, *Nógrád* és más megyék példái mutatják, különösen magyar anyanyelvűek között nyervén belterjességében, éppen a magyar fajt támadja meg. Pedig a hol ezen, különösen a hazai viszonyaink mellett csak kárhóztatható felfogás egyszer gyökeret vert, idővel a megrögzött szokásban hatalmasan felburjánozni igérkezik, s aggasztó gyermekhiányt vonhat maga után. Ezen rendszernek fellépése és terjedése egy új nemzedék erőteljes számbeli fellépésének megakadályozója lévén, hazánkban bünt képez a nemzet ellen. E mellett még erkölcsi bajok jelzője, jelzője a mélyreható ethikai elfajulásnak és az összes egyéni érdekek tultengését jelenti, az ország érdekei felett. Az pedig teljesen tarthatatlan állítás, melyben a francia szocio-

lógok nemzetük számbeli dekadentiája miatt vigaszt keresnek: hogy a szaporatlanság a kultúra jele. Hisz ott vannak a germán népek az ő magas kulturájokkal és nagy szaporaságukkal, hanem igenis jele oly erkölcsi hitvallásnak, mely jó lehet azon egyénre, ki kényelem szerető, az élet terhei és gondjaitól visszaretten s fél a gyermekáldástól, mely rontaná helyzetét s megakasztaná kapaszkodását, — ez küzdésképeség; életrevalóság helyett osztatlan vagyont akar örökölni hagyni gyermekeinek, s a mi viszonyaink között, háttározottan nemzetellenes. (*Ráth Zoltán.*)

Az eddig elmondottakból következtetés gyanánt levonható, hogy amennyiben kath. társadalmunk állandóan és mindenfelé észlelt magas születési arányszáma mellett és a családi felelősség érzetének tagjai körében való erőteljesebb megnyilatkozása esetére, — mely főleg a gyermekek észszerű és gyöngéd gondozása folytán, a gyermekhalandóság mérveinek föltétlen javulásában visszatükrözését nyerve, — még az eddiginél és nagyobb születési többletre fog szert tehetni és ennek közvetítésével úgy a magyar, mint a kath. társadalomnak minden irányu megerősödéséhez hatalmas és rendületlen biztosítékokkal járulhatni. Mert a történelem ékesen szóló tanúsága

latkozata teljesen helyes a maga szempontjából, mert közjogi dolgot abba bele nem vont. (Ugy van! a jobbnak.) Csak tegnap tudta meg, hogy Rakovszky eddig nem obstruált, viszont tegnap tudta meg azt is, hogy ezután obstruálni fog, ami nem olyan különös különben, tekintve az ő élénk temperamentumát és éles észjárását. Hát mondja meg a képviselő ur, mire alapítá ez elhatározását? Hát az a Derschatta féle nyilatkozat olyan nővum volt-e? Hát az abban foglalt érvek és felfogások nem ösmeretesek voltak-e már hónapokkal ezelőtt? Ez tehát nem ok. Hanem igenis, lehet egy másik oka ennek, amit ő is méltányol, t. i. hogy aggályokat táplál az iránt, vajjon a kilitásba helyezett katonai reformok megvalósulhatnak-e, vagy nem? Nos ha erre nézve van aggodalma, tessék akkor mint jó hazafihoz illik alkalmat nyújtani arra, hogy a kormány, illetve az illetékes faktor erre nézve kötelező nyilatkozatokat tehessen. (Helyeslés jobbról.) Akkor azután lesz módjukban százféle módon támadni a kormányt. (Ugy van! jobbról.)

Ugron Gábor: Csakhogy akkor már el-késtünk!

Holló Lajos: Önöknek csak az ujoncz kell.

Tisza István: Azután lenne értelme az önök küzdelmének, most azonban ellenkezőleg szétforgácsolják a nemzet erejét, az ország presztizsét. (Ugy van! Ugy van! jobbról. Ellentmondások balról.) Nézzék, amióta az önök küzdeme folyik, mint ütök fel fejüket egyenként az ország ellenségei idebent és odakint egyaránt és mint vergődik ezzel szemben megkötött kézzel az ország. (Ugy van! jobbról.)

Kubik Béla: Tisza vergődését nézzük!

Elnök: Csendet kér.

Kubik Béla: Bezzeg a tuloldalt sohasem figyelmezteti.

Elnök: Kubikot rendreutasítja.

Kubik Béla: En felőlem tehet, amit akar.

Elnök: Kubikot másodszer is rendreutasítja. (Zaj.)

Tisza István gróf: A vonagló obstrukciónak nem szabad újabb tápot adni. A kormány azzal a szemben passiv resistenzia terére lép és az ellene való rendszabályokban csak a legenyhébbeket fogják alkalmazni. Ot el nem tántoríthatja semmi kitűzött céljától. Visszavezetni az országot a munka terére s a parlamentnek tekintélyét, presztizsét visszaállítani. (Helyeslés jobbról.)

Holló Lajos: Mondta ezt már Hédeváry is.

Tisza István gróf: Bizik a pártok hazafias érzéseiben, hogy e munkájában támogatni fogják és meg fogják védeni az országot

szerint, a magyar katholicizmus mindenkoron a legbensőbbben volt összeforvva a magyar államisággal és fenállásának, fönmaradásának, — a külső és belső hányattatások hullámverései között egyik legerősebb és legnélkülözhetlenebb támaszát és biztosítékát képezte szüntelen. Azon nagyszámu példák pedig, melyekkel igazolhatni, hogy a magyarjku I. sz. róm. kath. tömegei közzé települt más fajbeliek manap ugyszólván már kivétel nélkül büszkén a magyart mondják anyanyelvüknek: hitfelekezetünknek hatalmas magyarosító ereje mellett lesznek el nem vitatható tanúságot.

Mivel a népesség életfejlődésének nem egyes kiszemelt töredékes jelenségei, hanem egyetemleges alakulása alapján kell megbírnunk kath. társadalmunk kifejedezését: a mint a végeredményeket tekintve ismertetésünk szerint általánosságban eddig meg lehetünk elégedve életfejlődésünk folyamatával, az újabb kedvező irányu alakulások mellett még erősebb bizalommal tekinthetünk egy reményteljes szép jövő elé!

egy pár ember parlamenti merénylete ellen. (Helyeslés jobbról. Zaj, ellentmondások balról.)

Rakovszky—Tisza.

Rakovszky István: Válaszolni akar a miniszterelnöknek.

Dániel Ernő báró: Nem lehet. (Zaj.)

Rakovszky István: A Ház engedelmét kéri.

Elnök: Ugy látszik, hogy a Ház beleegyezik. (Igen! Igen!)

Rakovszky István: Igenis sérelmet lát a Derschatta-féle indítványban, politikai és jogi sérelmet. (Ugy van! Ugy van! balról.) Téved tehát a miniszterelnök, ha ellenkezőt állít. Különösnek találja a miniszterelnök szavait, ha az indítványban csak frivol ürügyet talál a harcz folytatására. (Tetszés balról.)

Tisza István gróf: Itt félreértés van. Ő soha sem helyeselte a Derschatta-féle indítványt, csak azt állította, hogy a reánk nézve abszolote indifferens. (Ugy van! jobbról. Ellentmondások balról.) Ami pedig az obstrukciót illeti, hiszi, hogy a magyar delegációban törtenendő nyilatkozatok után Rakovszky lemond arról.

Elnök: Az ülést 10 perczre felfüggeszti.

UJDONSAGOK.

Hazánkfia Japánban.

Egy hazánkfia a múlt tavaszon Japánba utazott, tanulmányozni az ural-altáji összehasonlító nyelvészetet, teljes határozottsággal megállapítani, hogy a japán nyelv ural-altáji-e s ha igen, e nyelvcsalád melyik ágához áll legközelebb. Neve e derék embernek: barátosi Balogh Benedek fővárosi elemi isk. tanító, kinek 46 frt 40 kr. havi járandósága van.

A fővárostól kieszközölt egy évi szabadságot, kapott 100 forint rendkívüli segélyt, azonkívül a tud. akadémia főtitkárától Szily Kálmántól kapott jóakaratu tanácsokkal s az akadémianak az ural-altáji összehasonlító nyelvészetre vonatkozó kiadványaival megindult az ismeretlen földrésze.

E sorok keretében nem lehet leírni azon viszontagságokat, melyek közt Balogh Benedek ott él. De el lehet gondolni, hogy oly csekély jövedelem mellett, mint aminővel ő rendelkezik, mily nehéz létfentartását biztosítani. Tudományos kutatásai mellett oktatással is kénytelen foglalkozni, hogy megéljen, amelyet azonban igen rosszul fizetnek (mindennapi egy óráért egy hóra a mi pénzünk szerint 5 korona).

O azonban ezzel nem törődött, kutatott tovább és tovább fáradhatatlanul. Japánul már tökéletesen beszél. Kutatásai során megállapította, hogy a japán nép arczulatát tekintve négy főtipusra oszlik: maláji, mongol, finn-árja s szemita. Láthatni ugymond igazi magyaros arczokat. Japán lakosságáról azt írja leveleiben, hogy a japánok valószínűleg a maláji fajbeli éták. Az étákat kiszorították az ugorfajta ajnók. Ezután jöttek az ugor-tunguzi hódítók, a japánok. Balogh már sok ajno-szót irt össze, valamint az eredeti éta szokat is. Mikor visszajön hazájába, teljes szójegyzéket hoz magával.

Ma, amikor az egész világ feszült érdeklődése irányul Japán felé, bizonyára ritka aktuális színe és értéke lesz a mi hazánkfia japáni kutatásainak.

Az erkölcsi sikere már is megvan Balogh Benedek kutatásainak, azonban a derék néptanító, aki teljes odaadással állott a tudomány

szolgálatába, anyagi gondokkal küzd. Pláne, hogy már kutatásait befejezte s haza akar jönni, nagyobb összegre van szüksége.

Azért mozgalom indult meg, hogy az idegen földön idegen népek közt élő honfitársunkat hazajövetelében támogassák. Nagyváradon Mikussay József polgári iskolai tanár kezdte meg a gyűjtést. Aki a fáradhatlan nyelvkutató munkálkodását, a tudomány érdekében tett szolgálatait mérlegelni tudja s a jelzett célra adakozni óhajt, adományát Mikussay József polgári iskolai tanárhoz sziveskedjék juttatni.

Előfizetési felhívás.

Január elsejével lapunk fennállásának tizedik évfolyamába lépett. Egy évtizeden keresztül becsületes törekvéssel, buzgalommal igyekeztünk a közérdek szolgálatában azon nagy célt: a katholicus öntudat felébresztését, a katholicus érdekek istápolását előmozdítani.

Az új évtized küszöbén bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál nagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programunkat ismeri a közönség. Célunk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Bihar megye érdekeit védve, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katholicus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb jelentőségű eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesíti a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolui, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A »TISZANTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

TAJEKOZTATO.

Jan. 24. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 10. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 24. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estély.)

* **Bundala kanonok Nagyváradon.** A várad-i káptalan legújabb kanonokja **Bundala Mihály** a napokban véglegesen ott hagyja a budapesti papnövelde s ide költözik Nagyváradra, ahol a papnöveldeben fog lakni mint kományszója ez intézetnek. Utódja — a központi szeminárium lelki igazgatója dr. **Hanauer István** lesz, aki eddig veszprémi spiritualis volt.

* **Uj esperes.** **Rézman Márton**, m.-peterdi plebánost kertületi másod-esperessé nevezte ki **Szmezsányi** püspök.

* **Uj szobor Nagyváradon.** A várad-olaszai plebániai templommal szemben egy régi szobor áll: a **Fájdalmas Szűz** szobra, a melyet b. e. **Szaniszló Ferencz** nagyvárad-i püspök állíttatott. Most a templom újjászülése kapcsán felmerült a terv, hogy a szobrot áthelyezzék a Barátok-utcán levő fasor elejére, ami nagyban előmozdítaná az új templom érvényesülését. A felkért szakértők az áthelyezésről úgy nyilatkoztak, hogy az áthelyezés sokba kerülne s emellett kétséges, vajjon a homokból készült szobor kibírná-e az áthelyezést. Ennek alapján **Szmezsányi Pál** várad-i püspök arra határozta el magát, hogy a tanács által kijelölt helyen egész új, a modern ízlésnek megfelelő és művészi kivitelű szobrot állít a régi helyébe, melynek úgy sincs sem régészeti, sem művészeti értéke. Míg ez elkészül, addig a régi szobor, mely tulajdonképpen kiinduló pontja a kálváriai stációknak, helyén marad. Erről a határozatról tegnap értesítette **Szmezsányi püspök** a városi tanácsot.

* **Sándor szerb király hagyatéka** mégis teljes rendben nyer lebonyolítást. Azok a hitelezők, akik a rendes szállítói voltak a szerb udvarnak és követeléseiket annak rendje és módja szerint idejekorán bejelentették, nagyobb részt már megkapták követeléseiket. Mint értesültünk, **Sándor király** legrégebb budapesti udvari szállítójának, történetesen két **Dorottya-utcai** cégnek, **Brachfeld F. császári és királyi udvari uri divat szállítójának** és **Neulaender K. és Testvérei, udvari szabóknak** jelentékeny követeléseiket a minap **Natalia királynő** az utolsó fillérig kifizettette.

* **Fraknoi Vilmos püspök jelöltsége.** A félhivatalos **Bud. Tud.** jelenti: A megüresedett püspöki székek betöltésére vonatkozó hírekkel kapcsolatban több lap többé-kevésbé leplezetten rámutatott **Fraknoi Vilmos** dr. arbei-czimzetes püspök, szentjebbi apát és nagyvárad-i kanonokra, a kiváló tudósra és történetíróra, mint a jelöltek egyikére. Erre nézve hiteles értesülés alapján mondhatjuk, hogy **Fraknoi dr.** kétségkívül a legelső egyike volt, kiket a kormány a püspöki székek betöltése alkalmából kombinációba vett, hogy azonban ez a kombináció magának **Fraknoi**nak, ki nem kíván püspök lenni, leghatározottabb ellenkezésén hajótörést szenvedett.

* **A koldus ezrei.** **Richtzeit** **Jakab** Aradnak tipikus alakjai közé tartozott, a kit nagyon sokan ismertek. A nyomorúság netovábbja volt ez az ember. Nyáron csizmában, télen lukas cipőben járt, a hogy éppen hozzájutott. Eszedőkönn keresztül gyujtót és fény mázt árult a piacon, hangosan kiabálva: **Fein suvix, reibhelic, masinal** Az utcagyerekek csoportosan követték, s csufondárosan ismételték az öreg házaló kiáltásait. A kis ember utánuk futott, de nem tudta elérni őket s tehetetlen dühvel vitte tovább a gyufás kosarát. Az utóbbi időben abban hagyta a házalást s mások könyörgetéséből élt. Lakása nem volt s hid alatt, félreeső helyeken, istállóban töltötte az éjszakákat a leghidegebb téli időben is. Senki sem

sejtette, hogy **Richtzeit** **Jakab**nak ezrei vannak eldugva. Tegnap azután, hogy meghalt, kiderült az öreg házaló titka. Az aradi **Szent-Pál-utca** 1. számú ház istállójában találtak holttestére tegnapelőtt reggel fél nyolcz órakor. A házbeliek megismerték az öreget s értesítették az esetről a rendőrséget. Az orvos megállapította, hogy a halált szívszélhűdés okozta. Atkutatták a halott ruháit s egy zsebkendőbe kötve valami kemény csomóra akadtak. Anynyira össze volt kötve a zsebkendő, hogy alig tudták kioldani. Mikor végre kibomlott, nagy meglepetést keltett a zsebkendő tartalma. Szorosan összehérselve egy nagy csomó bankjegyet találtak benne egytől-egyig a forgalomból kiment pénz volt. Ezenkívül több irást is találtak nála, melyek egyike a **Magyar Országos Központi Takarékpénztárnak** 3286 korona 61 fillérről szóló könyve volt. A papírok között volt egy szerződés is, mely szerint **Richtzeit**nek nyolcz bányarészvénye is van. A pénzt és az értékeket az árvaszék leltárba vette. Az árvaszéki jegyző a pénzt, melyet az osztrák-magyar bank aradi fiókja beváltott, egyelőre bírői letétbe helyezte. Az elhunyt magánosan élt, s így a hatóság egyelőre nem tud hozzátartozóiról, bár valószínű, hogy Aradon rokonai vannak.

* **A gróf Teleky—Bede-affér.** **Bede Jób** hírlapíró ismeretes ügyében gróf **Teleky Sándor** országgyűlési képviselő **Komjáthy Béla** és **Dániel Gábor** segédek útján elégtételt kért az újságitól azért a sértő nyilatkozatért, amely a **Pesti Hírlap** tegnapelőtti számában jelent meg. **Bede** tegnap megnevezte a segédeit dr. **Légrády Károly** és **Zboray Miklós** személyében. A megbízottak tegnap délelőtt találkoztak a képviselőház egyik termében. Megállapodtak abban, hogy karpárba jót vivnak. A párba j ma délután lesz.

* **Tü-be dobott harminczszer koronát.** **Özvegy Reichelné** **Zágrádban** egy nagyobb áruház tulajdonosa volt, aki, midőn özvegyesre jutott, nem egy kérőnek nyújthatta volna kezét az a gyászév letelte előtt. A fiatal özvegy azonban a kérőket a leghatározottabban visszautasította. Buskomorságba esett s környezete tartott attól, hogy a férje emlékét imádó asszony még valami árt tesz magában. A napokban aztán a téboly tünetei mutatkoztak rajta. Szobájában összevisszahányt mindent és a szekrényből előszedte 22,000 korona készpénzt bankóban és egy takarékpénztári könyvet, amely 8000 koronáról szólott és az égő kályhába dobta. A környezetnek feltűnt özvegy **Reichelné** magaviselete s a szobába rohant, ahol a dult arcú özvegy éppen akkor dobta az égő kályhába minden vagyonát. Az asszony kezeit tördelte s jajveszékelve jelentette ki, hogy immár nyugodtabb lesz a lelkiismerete, mert minden tartozását kiegyenlítette. A kályhából csak a takarékpénztári könyvet sikerült kimenteni, a 22,000 korona bankpénz azonban menthetetlen odaveszett. Az orvosok megállapították, hogy özvegy **Reichelné** közönséges örlött és a kórházba szállították.

* **Öngyilkosság.** **Hirs Mihály** komáromi születésű, 20 éves gázizzófény-szerelő szerda estétől egészen tegnap délig a **László malom** mögött levő mulatóhelyen mulatott széles jókedvvel, pedig már a halált forgatta fejében. Már a dél is elmúlt s még akkor sem távozott el, délután aztán a folyosón egy 7. milliméteres forgópisztolyjal jobb mellébe lött. A sérültet, kit **Dr. Ullmann** részesített első orvosi segélyben, a kórházba szállították. Kihallgatáskor tette okául azt adta elő, hogy szerelmes volt egy leányba és azzal összeveszett. Sobe nem súlyos.

x **Kóczé Antal Nagyváradon.** **Kóczé Antal**, a híres cigány virtuóz ma pénteken este a **Royal-kávéházban** hangversenyezik.

Tetemre hívás.

Lovás **Zsigmond**, Nagyvárad városi t. b. főmérnök urat, keresem — egy év óta.

1903 elején még láttam néha a mikor a város kocsián, lakásom előtt járt a szőlőhegyre, az elmúlt év közepe óta azonban nem vagyok képes megtalálni, pedig keresem (leginkább persze vasárnaponként, mert köznapokon nekem reggel 8-tól, este 8-ig: cseppetnek.) Keresem, mert a nagyvárad-i **Városliget** ügye nekem nem csak hivatalos, de egyszeremind **becsületbeli** ügyem s mintán a városligeti-tő 1903-ik évi **pészosságaért**, egy két porondi gróf is megrágalmazott; miután **Komlóssy József** nagyváradvárosi gazdasági tanácsos ur tisztelt barátom azon kérésemre, hogy a **Városliget jókarban tartására megszavazott évi 250 forintot** 1901. és 1902 re is utalják ki, azt felelte, hogy: ez összeget t. b. főmérnök ur költötte el hidjavításra, **házfedésre, tókatartásra, téréndezésre**: feltétlen és elengedhetlen köteleességem, hogy kérve kérem a t. b. főmérnök urat, **hol taládom meg azt a sarat**, melyet a tő fen-kérről kihordatott, **hol van az a ház, a melyet megjavíttatott**; hol vannak az ívegtáblák, melyeket berakattott, **hol van egy csolnak**, hol van **200 darab 15 éves gessenyefa**, mert ezeket én, egy teljes év óta (1903. február 1-én távozott el a város a Ligetből) nem vagyok képes, a nagyvárad-i Városliget 22 catasztrális hold területén, megtalálni.

Volna egy másik égető kérdésem is.

1886-ban részint a szennyvizek, részint a záporok; olvadások; árvizmaradványok elvezetése céljából, **viznyelő kutakat** ásattam. A kutakba burkolásra alkalmas körös-követ hordattam. Eme kutak 1900-ban is elnyeltek minden vizet. Es míg a katonai gyakorlatól, nagyobb zápor; tavaszi olvadás idején, nem volt alkalmas a menetelésre: a Városliget két óra, vagy két nap mulva, az összes gyalogságnak helyet adott. On t. b. főmérnök ur, e kutak **tetejére** agyagos földet hordatott. A **Potyka** át-ellenében a tőig terjedő árkot ásattott. **Ez az árok két év óta** vezet a csupán **Uj-Zelandban** és Nagyváradon ismert: **sárpatakat** a városligeti tőba. A sárpatak beömlésénél a tőmeder, **zátonnyal van borítva oly térségen**, hogy annak kihordása leg-egyszerűbb: száz korona költséget fog igényelni. Ezeakivül: a jégkészítéshez szükséges forrásvizet feltartja, úgy hogy a **Körös O pontján aluli vizállásánál**, nem az én kis tudasom, de az ön mérnöki tudományá sem képes a vizet előteremteni, — jeget aszalni.

A Városliget tavát, területét, építéleit 1885 óta felszedett takarékpénztári és baráti kölcsönök terhelik. Ezt a terhet az én igen egyszerű nevem viseli, a nélkül, hogy Nagyváradon eltöltött harmincz évi működés után házat, szőőt, kocsit, lovat; vagy legalább disz-magyar ruhát tudnék felmutatni, — közügyekben szereplésem jövedelmét.

Tőlem számon kérik, hogy miért szedek a szigetre-lépő díjat, holott a tő egész külföld területére **ingyenes nézőhelyet** ad. Számon kérik, hogy mire fordítom a korcsolyázás 15—20 napi jövedelmét, 20 évi folytonos kiadás után.

Uraságod — mint hallom, tanulmányutakat tesz a város költségén. Jelenleg is távol van. Hol? Azt nem tudom. Nem is keresem, mert ez a város t. Törvényhatóságának jogköre.

Azonban az én óram december vége felé jár; **Veiszlovits** már nekem is nagyokat köszön; t. b. főmérnök urat sem találok az új városházán és mert itt az a divat, hogy az emberek összerogynak s azután egy szót se szólnak, — sőt azt is lassan mondják — tisztelettel kérdem **Lovás Zsigmond** nagyvárad-városi t. b. főmérnök urtól:

1. Nem lenne-e szives **megmutatni**, hová hordatta a várad-városligeti többi kiszáradt sarat?

2. Melyik az az épület a **Dőry-szigeten**, a melyet javíttatott?

3. Hova lett a Sándor nevű csolnak?

4. Igaz-e, hogy a szigetről elvitt 200 drb. gesztenyefa a Kereskedelmi iskola előtti utvonalon és a Nagypiacra lett elültetve?

5. A tóba torkoló vízvezető árok tudáshiány, vagy szándékos rosszakarattal lett-e építve? és szabad-e? az ön engedélye nélkül ezt az árkot a tavaszi olvadás, a nyári záporok elől elrekeszteni.

Engedje meg, hogy ez öt kérdés után alkudozhassak — Germán Károlylyal!

Kötelezett tisztelője:

Rátkay József.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Péntek: Két szék között a pad alatt. (uj)

Szombat: A vándorlegény, új operetta, itt először. Eyslerrel.

Vasárnap: A vándorlegény.

Két szék közt a pad alatt.

A pillangó romantikus alakja a hőse Calderon vigjátékának, mely tegnap színpadra került a Szigligeti-színházban. A bohó, könnyű szárnyon szálló lepke, a mely kaczagva röpköd rózsaszálról rózsaszálra, mézet lop itt is, ott is, míg egyszer csak kikopik itt is, ott is. Felismerik a rózsák és — kikaczagják.

Don Diego (Tóth Elek) két hölgynek is udvarol: egyiknél a szív, másiknál az erszény a mágnes. Egyik, Donna Clara előtt ő a hű Don Diego, a másik, Donna Beata előtt ő a még hübb Don Dionisz. Ez így megy végig addig, míg egyszer együtt találja mind a két ideált: Donna Beatát és Clarát. Arczatlanság, most segíts! Diego ur hódolva köszönti Clarát s Beatát észre sem veszi. Ez idegesen rátámad, Diego csak annál hidegebb s kijelenti, hogy Beatát soha életében sem látta. Donna Beata rákiált, hogy nem ő Don Dionisz? A lovag szemforgatva kérdezi, ki lehet ez a szép nevű ur? Annyira megy az arczátlan tagadás, hogy Donna Beata el is hiazi. Don Diego azzal magyarázza meg az esetet, hogy két teljesen hasonló ember van Madrában: ő és Dionisz. Vak vagy, oh szerelem — s mikor Beata legközelebb Dioniszszal találkozik, még ő fedez fel a két hasonló férfi közt egész sereg különbséget! Úgyesen kipaklizza Diego azt is, hogy a két hölgy egyszerre, egy helyen ad neki találkát. Hanem aztán rátámad a két ideálnak két mellőzött udvarlója, a kiket ő ütött ki a nyeregéből, ezeknek bevallja a cselt s mivel a hölgyek «véletlenül» hallgatódtak: a lepke rózsá helyett tövisre talált, két szék közt szépen a pad alatt marad.

Poétikus, bájos kis vigjáték, az igazi költői képzeletnek csapongó, derűs játéka. A kedves meséhez (melyben ime fölfedezhető a groteszk Zsába tiszta, eredeti alapgondolata) hozzájárul az ötletes, fordultatos, színes dialóg és Makai Emilnek boszorkányos, csillogó rimeit, a gyors cselekvény és ügyesen kifigurázott alakok; a közönség a régi vigjátékban új életet lát, kaczag és tapsol — s kész a siker. A modern léhaságok felett diadalt ül a romantika bohósága.

Az előadás gondos betanulást tanusított. Első sorban Tóth Elek a siker javarésze, a ki szerepébe teljesen belelélt magát s igazi romantikus, könnyed leventét alakított. Elvezet volt hallgatni, a hogy a csengő rimeket szavalt a mégis természetes tudott maradni. Játéka is csupa könnyed elegancia. Hű szolgálja szerepét Bérczi Gyula adta, sok egészséges humorral. A két női főszerep E. Kovács Mariskás és László Iréné volt; az előbbi

érezelmesebb, László hevesebb szerep s így mind a ketten saját szerepkörükben maradván, tökéleteset alkothattak. Csak dicsérnünk kell a két szobaleányt is: *Berlányi* Vandát és *Agnelly* Irént; kedvesen, ügyesen forgott mindkettő az aránylag kicsi szerepekben. A két kicseppent szerelmes szerepét *Szöke* és *Dési* játszották; mindketten s velük *Szarvasi* is kifogástalan alakítással járultak hozzá az est igazi szép sikeréhez.

Jól esik azzal tenni le a kritikus tollat, hogy végre láttunk egy előadást, a hol csak dicsérni lehet a darabot is, a szereplőket is. Csak minél többször volna erre alkalmunk!

De hogy gáncs nélkül mégse essék a kritika: valamivel több közönség elkelt volna ebből az «előkelő izlésére büszke» városból!

Dr. K. A.

A Frizzó (Fregoli) estéi e hó 26-án megkezdődnek s bérletszűnetben **rendes hely-árok** mellett tartatnak meg. Fregoli titkára az előleges intézkedések végett szombaton érkezik Váradra.

Vándorlegény. Eysler fényes operettje a színház legközelebbi premierje. E nagyszabású gyönyörű zenéjű operettében a színház egész énekes személyzete részt vesz u. m. Ruzsinszky, Parlaghy, Agnelly, T. Pogány, Békffy, Horváth, Szatmáry, Csátár, stb. Az igazgatóság nagy gondot fordít mindenképp e kitűnő operettre s ez által biztosítani akarja, hogy a remek mű állandó műsordarabja legyen.

Két szék között a pad alatt. Calderon tegnap nagy sikert aratott vigjátéka került ma színpadra II-odszor a Szigligeti-színházban.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 113. Bérletszám 109. (páratlan.)

Ma, pénteken 1904 január 22-én:

Két szék közt a pad alatt.

Vigjáték.

HELYARAK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Körzék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. középső 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szomba on január 23-án

Vándorlegény.

Operette.

Igazságszolgáltatás.

Megölte az apját.

— Monstre bűnpör az esküdtek előtt. —

Megdöböntő szenzációja van a büntető törvényszéknek. Az esküdtek előtt egy sápadt asszony áll, hogy számot adjon apja haláláról. Bizonyítékok halmaza az apagyilkosság vádját zudítják rá.

E szörnyű vádat a következőkkel indokolja az ügyészség, elmondva **Nagy** István halálát: **Horváth** Miklósné szül. **Nagy** Rozália micskei menyecske jó ideje nehezen várta beteges apjának, a 60 éves **Nagy** Istvánnak a halálát, hogy az öreg vagyonát mihamarabb kézhez kaparítsák.

Az öreg azonban tetemes összegeket költött betegsége gyógyítására. Javasasszonyokhoz, orvosokhoz járt s a költségek már-már fölemészítették a vagyonát. **Nagy** Rozália azért hát elhatározta, hogy eltéteti láb alól az öreget.

Február 24-én fel is bérelte **Komáromy** Istvánt, aki szeretője is volt az asszonynak, meg a leányát, **Horváth** Margitot akarta feleségül venni.

Otven forintot ígért az asszony, ha valamilyen elpusztítja az öreget.

Február 27-én reggel be is állított **Komáromy** István kész tervvel az asszonyhoz. Elmondta, hogy most kimegy az öreg temetőszéli házához és alkalmas pillanatban megfojtja az öreget.

Ki is ment. A telek szélén egy kőgarmadán át lehetett a pinczébe menni. Az öreg **Nagy** István éppen a pinczébe ment. **Komáromy** István utána sompolygott s az öreg nem vette észre. A hordó előtt amint az öreg **Nagy** István a csaphoz hajolt, **Komáromy** torkon ragadta s addig fojtogatta, míg az öreg eszméletlenül rogyott össze. Egy jó negyed óra múlva az elalélt öreg ismét magához tért s fel akart támaszkodni. **Komáromy** ismét fojtogatói kezdte s az öreg ajkán kibugygyant a vér és csakhamar meghalt. A gyilkos feltette az öreg hulláját az ászokra s bezárva a pinczét, visszament **Horváth** Miklósnéhoz s elmondta az öreg meggyilkolását. Közben megmosta sáros és véres kezét.

Margit, a leány, hallotta, mikor **Komáromy** az 50 forint bért kérte. Az asszony ismét csak ígérekkel biztatta, s a legény eltávozott.

Délután az asszony elküldte a leányát hogy nézze meg az öreget. A leány visszajött azzal, hogy minden be van zárva. Erre aztán elment az asszony maga s ott találta a kamrában az öreg hulláját. Fellármázta a falat, hogy valaki megölje az öreg **Nagy** Istvánt. A csendőrök megindították a vizsgálatot s kiderült, hogy az asszony maga ölette meg.

Az ügyészség megindította a vizsgálatot s **Komáromy** István bevallotta, hogy őt felbérelte **Nagy** Rozália.

Tegnap kezdte meg az esküdtbírók s ötlet bűnpör tárgyalását.

Az esküdtbírók következőképp alakult: Elnök: **Millye** Gyula. Szavazóbírók **Nagy** József és **Debreczeni** József.

Ügyész: Dr. **Nagy** Géza.

Védő: Dr. **Markus** László.

Rendes esküdtek: Hoffmann Henrik, dr. Ervin Manó, G bel Jakab, Veress István, Nagy Lajos, Rieger Gusztáv, Altnöder Vincze, Homolya István, Sztankovits József, Elő János, Csanak János, Kopócsi Endre.

Pótesküdték: Eleméry Ferencz, Posztós István.

A tárgyalás folyamán **Horváth** Miklósné tagadja, hogy felbérelte volna **Komáromy** Istvánt, c-upán annyit emlegetett, hogy behunyhátna már az öreg **Nagy** István a szemét. Ezzel szemben **Komáromy** István azt állítja, hogy formális alkut kötöttek az öreg elpusztítására.

Erdekes a leánynak a vallomása, a ki hallotta, hogy a gyilkosság után **Komáromy** az 50 forintot kérte. A tanúk kihallgatása után dr. Grósz Manyhért és dr. Gerő

Sándor törvényszéki orvos szakértőket hallgatta ki a törvényszék, akik a halál okáról, a fojtogatás külső nyomáról s az alkalmazott köleszak nagyságáról adtak felvilágosítást. Az orvosszakértők kihallgatása után a szenzációs tárgyalás folytatását mára halasztották.

IRODALOM.

A Szigligeti-társaság ünnepélyrendező bizottsága ma d. u. 5 órakor a Gazdasági és Iparbank helyiségében **Mezey Mihály** elnöklété alatt ülést tart.

Művészeti krónika czímen havi folyóirat jelent meg e hó 15-én. Az új lap a magyar művészet szolgálatában áll s ennek terjesztését tűzte ki feladatául. Megjelenik havonként. Előfizetési ára egy évre 2 korona. Megjelenik Budapesten, Nagymező-u. 37-39.

Csokonai Lapok. A többi városokban addig-addig beszélgettek egy vidéki szépirodalmi lap szükségéről, míg Debreczen nem beszélt, hanem cselekedett. Csokonai Lapok czímmel megindult Debreczenben egy szépirodalmi lap, mely, a mint megküldött számából látjuk, ugy tartalmilag, mint kiállítására nézve versenyez a fővárosi szépirodalmi lapokkal. Ez a nemes verseny a vidék hatalmas irodalmi föllendülésének jele s Debreczen büszke lehet rá, hogy ezt a versenyt ő vezeti. A Csokonai Lapok 2. számának tartalma a következő: Rudnyánszky: Elasztott kincsek. Balassa: Szinpad, irodalom és magyar erkölcs. Divéki: Új irányok, örök eszmék. Petnr: Abrányi költeményei. Szabolcska: Idegen földön. B. Büttner Lina: Egy asszony gondolatai. Szendrey: Csokonai Lillája. Kun Béla: Idők múltán. Békfi: Asszonyosság. Abrányi: Menni kell... Dombay: Nusi. Malonyay: A császár keresztfia. Rudnyánszky: Márczius fia. Bolygó: Színeinek fizetése régen. Tövisék és virágok. Költészet. Zene. Színház. Újságzemle. Könyvek. Tarka hírek. Országvilág. A lap szerkesztője a kiváló poéta. **Rudnyánszky Gyula**, előfizetési ára egy évre mindössze 5 korona.

Irodalmi értesítő. A Lampel-czég irodalmi értesítőjének januári füzetje a következő tartalommal jelent meg: Egy esztendő. — **Dóczy Lajos**: Csókos történetek. — **Beóthy**: Széchényi István. — **Berzeviczy**: Michelangelo. — **Gerő**: Három művészeti könyvről. — Radó Antal új versei. Különféle. Könyvesház. Könyvrendelési. — A czég üzletbarátai az érdekes lapot ingyen kapják.

Megjelent a **Zászlónk** V. száma. Ennek megint más a czimképe, mint az eddig megjelent számokéi. Csak rá kell nézni és egyszeribe ráborítja lelkünkre a legmélyebb ténnek hargulatát. Még a lap homlokirata a „Zászlónk” is csupa jégcsapból van összeróva. És mintha a **Zászlónk** vezérgondolata is oda volna pingálva. Alul meleg diák-szob látható ábrándos ifjakal, kik az általános dermedtség között is csak életről álmodoznak. Kinéznek a januári éjszakába. Képzeltük végig suhog a jeges-havas erdőn s nyugvó pontot sehol sem talál, csak egy vén tölgyre szegzett Máriaképnél. Mécset látnak ott, melynek szelid világa szétveti a vak sötétséget s a farkasordító hideg tanyát angyalok játszóhelyévé varázsolja. Nem vetített képe-e ez az ifju lelkek jelen világának? Ezen prolog után ilyen szellemben ad a **Zászlónk** jelen szám is vagy 15 cikket, 32 gyönyörű képet, melyek nemcsak az ifjakat, de az öregeket is érdeklik. Az egész lap ára mind ezek daczára, öregek ifjúnak nem több, mint 2 korona, melynek bektidése ellenében az eddig

megjelent számokat is azonnal kötdi a **Zászlónk** ifj. lap kiadóhivatala Budapest, VII., Damjanich-u. 50.

NYILTTÉR.

Arany órák
chronomètre és ütőszerkezettel
fél árban

már 120 koronától, valamint minden-
nemű ékszer a legolcsóbban

438

kapható:

KÁLMÁN SÁNDOR

ékszerésznél,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Javítások és átalakítások a legfinomabb kivitelben.

Telefonszám: 409.

Telefonszám: 409.

Névjegyek

szép kivitelben, jutányos árban
készítettnek

a Szent László nyomdában,
Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

MULATSAG.

Farsangi Naptár.

Január 23. Bary-kolon záróestélye a Zöldfában.
Január 24. Reformátusbál a Fekete Sasban.
Január 24. A P. Szőlősi Olvasókör táncmulatsága a Jégpinczében.
Január 30. Kiskereskedők táncestélye a Kereskedelmi csarnokban.
Február 6. Helyőrségi bál.
Február 7. Kath. Legényegylet bálja a Zöldfában.
Február 10. Kath. Kör. bálja.

Katholikus bál.

A báli szezon végét, csattanóját szokta jelezni a Katholikus bál. Végén csattan az osztor: a Katholikus bál az utolsó a sorrendben, de első a sikerben.

A napokban alakult meg a bálbizottság tisztikara következőleg: Elnök dr. Krüger Aladár, alelnökök Medvigy István és Frankó József, pénztárnok Lánzy Ferencz, ellenőr Böszörményi Béla, háznagy Illés István, jegyzők Kaczián Kálmán és Nesztor József. A bál **február 10-én**, a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben fog megtartatni.

A Legényegylet bálja.

A nagyváradai Kath. Legényegylet idei bálját — mint már jelezve volt — **február 7-én** tartja meg a Zöldfa termeiben. A rendezőség és vigalmi bizottság nagyban buzgólkodik a bál sikere érdekében és az, a közönség feltűnő érdeklődéséből ítélve bizonyára jóval felül fogja mulni az egylet eddigi pompás multságait is. A bálra a meghívók már expedálás alatt van-

nak, azonban ily tömeges szétküldéseknél elkerülhetetlen a tévedés, miért is a vigalmi bizottság fölkeri azokat, akik esetleg meghívójukat nem kapták meg, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek az egylet bármely tagjához fordulni ez iránt.

REGÉNY CSARNOK.

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

47

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Írta: Max Pémberton.

A sziklazátonyon legalább százötven-kétszáz világító, fényes pont volt, mintha apró lámpások égtek volna benne; maga a tenger, vagy két kötél-dobásnyira a zátony körül, ugy izzott, világított és ragyogott, mint az ömlesztett vas, mikor a kohóban lemerik róla a salakot. És a tenger, amint az olvadó ércz fényében ragyogva hullámozott, oly ijesztően szép és félelmetesen fölséges volt, hogy egy pillanatra mindnyájunk lélekzete elakadt és szólni se tudtuk.

— Kivilágították a tengert, — szóltam végre. — Bizonyos, hogy laknak a tenger alatt s a lámpások fénye sugárzik át a vízen. Az ember szinte azt hinné, hogy álmodik... Pedig mi ébren vagyunk, fiúk és tulajdon szemünkkel látjuk ezt a csodát, amit könyvből olvasva, el se hinnénk!

— Ugy van! — mondta Bligh Péter szinte lélektelenül — és nézze csak!... Most embereket is látok ott, amint ki s be járnak a sziklába, mintha csak a házuk lenne!... Szörnyű dolog ez, kapitány! Szinte az eszem is elhagy, ha nézem!

A többiek nem szóltak. Ugy álltunk ott, mintha megkövültünk volna álmétkodásunkban; ilyet soha sem fogunk többé látni, ha száz esztendeig szántjuk is a tengert hajóinkkal... Igaz volt tehát, amit Bellenden Ruth a naplójába írt: a sziget fölő a halál angyala terjesztette ki szárnyait s az emberek a tenger alá menekültek a veszedelem elől...

De mi, ugyan hová menekülhetünk? — Péter, — szóltam hirtelen, mert föl akartam rázni embereimet a megdöbbenés lethargiájából — hát elfeledte, hogy ebédelni indultunk?

— El én, kapitány, — felelte Péter — sőt még azt is elfeledtem, hogy éhes vagyok.

— Én meg szinte szédülök már az éhségtől — mondta Dolly Venn és reszkető kézzel simogatta a homlokát.

Szegény fiu már kezdte érezni a köd hatását, amelyen az előbb még mindnyájan neveltünk s a szívem elszorult, amint sáppadozó arczára néztem. Még jobban megijesztett az, hogy Seth Barker is nehezen, zihálva léleklit és azt mondta, hogy siessünk le a völgybe; ott talán tisztább lesz a levegő!...

— Én is azt hiszem, — mondtam hirtelen és legott indultam lefelé.

Gyorsan leszaladtunk a kanyargó ösvényen az erdőbe, ahol először ért bennünket a veszedelem. A holdvilág ezüstös fénye csodásan szép volt, amint áttörte a vékony kék fátyolt, mely a föld színén uszott. Sohasem látam, se képen, se szinpadon gyönyörűbb tájkot, mint ez a csöndes erdő volt, melynek némasága tele volt rejtelemmel és szörnyű titkokat suttogott mindnyájunknak. Oly félelmetes volt ez a csönd, hogy egyikünk se merete megzavarni; féltünk elmondani egymásnak a gondolatainkat... És midőn Bligh Péter végre fölkiáltott, mindnyájan ijedten rezzentünk össze, oly különös és rémes volt a hangja.

— Nézzen oda, kapitány, — hörögte rekedten — nézzen oda, jobbra... ott, ott: a fák alatt!... Mi az?... Elevenek, vagy holtak?... Vagy csak a szemem káprázik?

Rögtön megálltunk és megdöbbenve néztünk oda, amerre Bligh Péter mutatott. A százados faóriások koronája zöld boltozatként borult fölénk s a hely, ahol álltunk, épen ezért sötétebb volt. Tizenöt-husz lépésnyire tőlünk, egy kisebb tisztáson volt az, amit Bligh Péter látott; s midőn mi is megpillantottunk, a rémület hörgésével tántorodtunk vissza és nem mertünk egymásra nézni.

Három ember aludt ott a fűben s az egyiknek arcát, mivel hanyatt fektült, egész tisztán láttuk a holdnak ráeső fényében. Hanyatt fektült, kezét ökölbe szorította, két térdét fölhuza fejtében, tágra nyílt szemei révedezve forogtak, mintha szörnyű látomány gyötrné, melyről nem bír szabadulni. . . A más kettő közül az egyik arccal fektült a földön, úgy összezsongorodva, mintha görcs húzta volna össze minden tagját; míg a harmadik természetesen nyugodtan hevert ott; azt hiszem, hogy már halott volt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, jan. 21. (Saját tud. táv.)
O Felsőge február elején Budapestre szándékozik jönni. A király itt időzése alatt politikai fordulatot várnak.

Interpelláció a népgyűlések korlátozása miatt.

Budapest, jan. 21. (Saj. tud. táv.)
A képviselőház holnapi ülésén *Visontai Soma* interpellálni fog *Tisza* gyülekezési rendelete miatt.

Vihar az ülés végén.

Budapest, jan. 21. (Saj. tud. táv.)
Sághy Gyula beszéde végén az obstruálókhoz fordul, s kéri őket, elégedjenek meg az elért eredménnyel, s ne folytassák tovább a hiába való küzdelmet, mert a még harcolók kis csapata úgy sem képes újabb győzelemre.

Gabányi Miklós: a jövő héten már százán leszünk.

Sághy Gyula: ezzel csak a kormány újabb házszabálysértését provokálják.

Bartha Miklós: micsoda gyanusítás ez.

Ezután zaj, kavargás támad és *Sághy Gyula* befejezi beszédét. Utána *Kováts Pál* következne, de kéri beszédének holnapra való halasztását.

Az elnök megtagadja a házszabályokra hivatkozva.

Szederkényi felugrik s a házszabályokhoz kér szót.

Elnök: Nincs joga szólani. *Kováts Pál* beszél.

Lengyel Zoltán: (felugrik) Micsoda beszéd ez. Oriási láрма, *Lengyel* kiabál az elnök felé: Micsoda basáskodás?

Lengyel háromszor rendre utasítja elnök végül, a mentelmi bizottsághoz utasítani indítványozza. Erre ismét kavargás támadt. Az elnök elrendeli a szavazást ez indítványra.

Zichy Aladár gróf a házszabályokhoz akar hozzászólni.

Az elnök tiltakozik.

Zichy semmisnek nyilvánítja a szavazást. *Szederkényi* csatlakozik *Zichy* kijelentéséhez,

Tisza védi az elnök intézkedését. Oriási kavargásban az elnök fél 7-kor az ülést berekeszti, a jegyzőkönyveket nem lehetett hitelesíteni.

KÖZGAZDASÁG.

A polgári takarékpénztár közgyűlése.

A Polgári takarékpénztár tegnap délután tartotta meg évi rendes közgyűlését, melyen a következő részvényesek jelentek meg:

Schwartz Miksa, Fried Ignátz, Wallerstein Ferencz, Ids. Moskovits Mór, Schwartz Márton, Dr. Weisz Márton, Weisz Károly, Munk Gábor, Berkes Bertalan, Róz Simon, Weisz Ernő, Schwartz Mór, Wallerstein Dániel, Munk Jakab, Weisz József, Stern Mózes, Dr. Kiss Döme, Dr. Radó Ignátz, Perlesz József, Beczkay Lajos, Löwinger József, Mitteleier Ede, Schwarcz Vilmos, Boros Jenő, Spitzer Lajos, Neumann Gábor, Deutsch Simon, Aczél Zsigmond, Schönfeld Lajos, Hann Lajos, Sonnenwirth Simon, Alexander Lajos, Dr. Halász Lajos, Schönberg Armin, Székely Sándor, Nagy György, Friedmann Ernő, Fleischhacker Hugó, Sziládky Ernő, Dr. Moskovits Miklós, Sas Ede, Mayr Sándor, Lessner Alfréd, Kaczvinsky Andor, Balog Vilmos, Örley Simon, Beyer Kálmán, Neumann Zsigmond, Schönberger A. Armin.

A közgyűlés megnyitása után előterjesztették az igazgatóságnak a múlt évi üzletmenetről készített jelentését és a zárszámadásokat. A múlt évi tiszta nyereség 63331 kor. 62 fillér, ebből leírásokra fordított 7608 kor. 44 fill. felosztásra került tehát 55723 kor. 18 fill., és pedig az igazgatóság propeccziója alapján a következő arány szerint:

Rendes tartalékra	az alapszabályilag előírt	
10% helyett	20000 kor. — fill.	
Ingtalanok értékesítési tartalék alapjára	5000 kor. — fill.	
Osztaléokra (2500 drb. részv. után a 8 kor.)	20000 kor. — fill.	
10% az igazgatóság jutalékára	5257 kor. 56 fill.	
3% a felügyelő bizottság jutalékára	1577 kor. 26 fill.	
2% tisztii nyugdíjalapra tisztviselők javadalmazására	2160 kor. — fill.	
jótekonyczélokra	170 kor. — fill.	
a maradvány	506 kor. 85 fill.	
pedig új számlára vitetikát.		

A felügyelő bizottságba rendes tagokként: Róz Simon, Szalai József, Székely Sándor, Sződényi Nándor, Weisz Ernő.

Póttagként: Spitzer Lajos.

A választmányba rendes tagokul: Munk Jakab, Berger Gyula, Dr. Fassy Lajos, Sziládky Ernő, Keller József, Spitzer Lajos, Brüdler Jenő, Krugstein Izidor, Spitzer Bernát, Wallerstein Dániel, Dr. Altmann Jakab.

Póttagul: Hann Lajos választotta meg.

A jelentéseket és a zárszámadást egyhangulag elfogadták. Végül a szükségessé válnak eljuttatták meg. Az üresedésben levő egy igazgatói állásra *Léderer Manó* választott meg.

Gazdasági előadások.

A Biharmegyei gazdasági egyesület által a tél folyamán rendezendő gazdasági szakelőadások programja:

Január 28-án d. e. fél 11 órakor Arpadon: Mezőgazdaság köréből, előadó: Korostein H.; Törvény ismertetés, előadó: Weingärtner A.
Január 31-én d. e. fél 11 órakor Békényen: Talajművelés, előadó: Döme Sándor; Szövetkezet, előadó: Weingärtner A.

Február 4-én d. e. fél 11 órakor Magyar-Csékek: Szövetkezet, előadó: Székely S.; Gyümölcsészet, előadó: Weingärtner A.

Február 9-én d. e. fél 11 órakor Szent-Jánoson: Kertészet, előadó: Óváry S.; Szövetkezet, előadó: Weingärtner A.

Február 9-én d. u. fél 4 órakor Palotán: Kertészet, előadó: Óváry S.; Szövetkezet, előadó: Weingärtner A.

Február 11-én d. e. fél 9 órakor Ólomnyon: Növénytermelés köréből, előadó: Molnár L.; Szövetkezetek, előadó: Weingärtner A.

Február 11-én d. e. 11 órakor Ertacsán: Növénytermelés köréből, előadó: Molnár L.; Szövetkezetek, előadó: Weingärtner A.

Február 14-én d. e. fél 11 órakor Pelbárhidán: Allattenyésztési ügy, előadó: Alexander L.; Szövetkezetek, előadó: Weingärtner A.

Február 14-én d. u. fél 4 órakor Paptamasiban: Allattenyésztési ügy, előadó: Alexander L.; Szövetkezetek, előadó: Weingärtner A.

Február 13-án d. e. fél 11 órakor Nagybajomban: Növénytermelés, előadó: Pósfay S.; Törvényismertetés, előadó: Weingärtner A.

Február 18-án d. u. fél 4 órakor Sáápon: Növénytermelés előadó: Pósfay S.; Szövetkezetek, előadó: Weingärtner A.

Február 21-én d. e. fél 11 órakor Gáborjánon: Allattenyésztés, előadó: Pilisy G.; Törvényismertetés, előadó: Weingärtner A.

Február 21-én d. u. 3 órakor Szt.-Péter-szegen: Allattenyésztés, előadó: Pilisy G.; Törvényismertetés, előadó: Weingärtner A.

Február 24-én d. e. fél 11 órakor Komádiban: Raktárszövetkezet, előadó: Weingärtner A.

Február 26-án d. e. 9 órakor Tárkányon: Allattenyésztés, előadó: Óváry S.; Gyümölcsészet, előadó: Weingärtner A.

Február 26-án d. u. 2 órakor Fenesen: Allattenyésztés, előadó: Óváry S.; Gyümölcsészet, előadó: Weingärtner A.

Értéktőzsde

Budapest, jan. 21.	
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, jan. 21.	
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jan. 21-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	99.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	91.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	98.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horvát szlavonföldterhermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	204.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	162.50
Osztrák járdék papirban	100.80
Osztrák járdék papirban	100.50
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák	100.50
Osztrák államsorsjegyek	155.—
Osztrák magyar bank részvény	770.50
Magyar hitelbankrészvény	676.75
Osztrák hitelintézet részvény	672.—
Párisi vista	19.08
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.10
Németbirodalmi márka	289.52
Londoni vista	95.25
20 márkás arany	28.48

A szorokostól felfelé

Dr. VUCKICS GYULA.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy *Bémer-téri fióküzletemet* felszólalom s ennélfogva a raktáron lévő *férfi divat-, díszmü- és játék árukat* mélyen leszállított áron (beszerzési áron alul)

teljesen kiárusítom.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridívat nagyáruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Telefon 362. 449

Az üzlethelyiség berendezéssel együtt kiadó.

Belépési felhívás!

A »Nagyvárad Hitelbank takaré- és segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kívánók ezen szándékukat a »Nagyvárad Hitelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-utca 10. sz.) bejelenthetik. Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletrész 20 fillér — beiratási díj üzletrészenként, egy- és mindenkorra — 10 fillér.

A szövetkezet célja a tagokat a tőkegyűjtésre serkenteni és a hitelt

igénybevevő tagoknak olcsó kamattal — jótállás nélkül — hitelt nyújtani.

Befizetés mindennap — egész napon át, vasár- és ünnepnapokon d. e 9—10 óráig eszközölhető a »Nagyvárad Hitelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903 decz. hó 1.

Nagyvárad Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet igazgatósága.

502

Hirdetmény.

A „Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad betéteket könyvecskére és folyó számlára: 6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

Az igazgatóság.

225

Hajnal Ferencz

fűszer-, csemege-, bor-, déligyümölcs- és vadaskereskedése

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
Széchenyi-szállodával szemben.

Van szerencsém b. tudomásra hozni, hogy a

puszta-fancsikai TEA-VAJ

kizárólagos egyedüli elárulását átvettem.

A nagyérdemű közönségnek kényelméhez alkalmazkodva a szükséglethez képest a vajtermék előállítható mennyiségét akként osztottam be, hogy a szállítástól kifolyólag akadály ne származzék, a naponta szükségleteket kielégítőleg bármikor megelőzőleg is a rendelmenyekre előjegyzéseket veszek föl.

Folyton frissen lőtt vadak kaphatók.

Mindennemű halak, conservek, teák, rumok, teasütemények, bel- és külföldi

gyógy- és asztali borok,

magyar és francia pezsgők és cognacok. AUBETIN & Cie. francia pezsgő és a világhírű

Előpataki gyógyviz

főraktára Bihar, Békés és Szilágymegyeiek részére.

Nagy raktár **sajtók, turók, prágai sódar és hideg felvágottakból.**

Naponta friss teavaj.

Vidéki megrendeléseknél csomagolás és vasúthoz szállítás teljesen díjtalanul eszközöltetik.

Számos megrendelést kérve, marad ok

kiváló tisztelettel

HAJNAL FERENCZ.

Oszy Sándor.

Vereszi Must-kolbász 1 drb 85 kr. különlegességei.

Ujdonság!

Ujdonság! Mezey Foot-Ball bombái a legkiválóbb csokoládés górcsemege 1 darab 15 kr.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok, vonalzatok, gazdasági nyomtatványok, egyházi, községi és egyéb hivatalos nyomtatványok, körlevelek, levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfedek,

számlák, falragaszok, bál meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek, **gyászlapok** stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.